

סברת הרב וואזנר – המשך 1138

לאן הגענו ? הרב וואזנר זצ"ל, נקט שאדם שמלאכת שבת הינה שילוב של מלאכה ומחשבה, אבל : " אבל מה שאדם הולך כדרכו ברחוב ואינו עושה שום מעשה מלאכה ותוספת פעולה ועי"ז נדלק באיזה בית אור האלקטרי, אין זה בגדר מלאכה דאורייתא ואינו דומה למלאכת המשכן, אלא דאם הוא מכוין לכך ורצונו - בזה בודאי עכ"פ אסור מדרבנן. אבל אם אין רצונו בזה, כלל גרע אפילו מאיסור פס"ר בדרבנן דקיי"ל כמג"א סי' שי"ד לאיסור שכתבתי בזה בכמ"ק, והוא לענ"ד בגדר מש"כ הה"מ (-הרב המגיד) ומג"א דיש מלאכות דאם אין מכוין להדיא אינו בגדר מלאכה כלל" ולעיל נסב הדיון על הראיה מדברי הרב המגיד – שלא כו"ע סוברים כשיטתו בהסברו.

ולקמן עוד התייחסות שלו עצמו ושל אחרים לחידושו:

שו"ת שבט הלוי חלק ט סימן טט תשנ"ג

יקרתו קבלתי ואשיב בקיצור כדרכי, ע"ד המצוי אצלכם שנדלק מאור עלעקטרי לפני הבתים כשאדם עובר לפני הבית, ויש חלקים שמרגישים במי שעובר בכל רוחב הרחוב ונמצא שאדם העובר גורם להדלקה, וכב' הביא בזה מש"כ בתשובת חשב האפוד (לא נמצא אצלי) ספ"ג להתיר מטעם פס"ר דלא ניחא לי, ובצירוף דעת הרשב"א לענין צידה המובא גם במג"א סי' שט"ז לענין נועל ביתו אעפ"י שידע שהצבי בתוכו, אבל לכב' עדיין אין זה מניח הדעת, דהא הפוסקים נטו מדרכו של הרשב"א (ועיין מג"א שם ס"ק י"א) וגם מהמבואר סי' שט"ז ברמ"א לענין תיבה שבתוכה זבובים, כאשר העיר הגרעק"א במג"א שם, ועוד נו"נ קצת בזה בדברים ישרים.

ואומר בטח דבעניי אין חשש איסור בזה עכ"פ מעיקר הדין דכבר בארתי בשבט הלוי ח"ג סי' מ"א ושם סי' צ"ז, ובח"א סי' מ"ז, דיסוד מלאכת שבת פעולת מלאכה, וגם שיהי' מלאכת מחשבת אבל מחשבת בלי מלאכה המצטרפת לזה לא אסרה תורה, והיינו נמי טעמא פלוגתא ר"ש ור"י בדבר שא"מ דגורר מטה כסא וכו' דר"ש מתיר כל זמן שאינו פס"ר בודאי הגם שע"פ רוב יעשה גם חריץ דכ"ז שאינו הכרח גמור שיעשה גם חריץ, אין מעשה פעולת הגרירה מתיחסת עוד לעשיית חריץ רק מעשה גרירה לשם גרירה, ונמצא שנעשה חריץ בלי פעולה מתיחסת אליי, ועיין הי' מה שהבאתי בזה בסי' צ"ז שם מתשובת הרשב"א ח"ד סי' ע"ד, ואין פלוגתא ביסוד זה בין הרשב"א והר"ן סו"פ האורג לענין נעילת דלת בעוד הצבי בתוכו, אלא דהרשב"א דעתו דנעילת דלת היתה פעולת היתר רגילה אינה מתיחסת לצידה כל זמן שעדין לא חישב עליה, ונמצא שיש תוצאה של צידה בלי פעולת המלאכה והר"ן חולק בזה כיון דסו"ס עושה מעשה צידה מובהקת אנו מצרפים מעשה הנעילה ע"י הדלת להכרח של פס"ר כאלו כיון אליה כשאר מלאכת שבת בפועל, ובזה יש לדון אם דברי הרשב"א הלכה הם או לא.

אבל לא כן כשאדם אינו עושה כלום ממש והולך לדרכו לפי תומו ואינו מוסיף אף תנועה אחת למען מלאכה אף שבגרמתו נדלק אור או דבר כיו"ב בזה פשיטא שכל זמן שאינו חושב ממש ללכת למען הדליק וכיו"ב שאין אנו מצרפים הליכתו הרגילה להתוצאה הנ"ל, ואין כאן פעולה של מלאכה, ודבר זה בכלל מש"כ הפוסקים כעין זה לענין מלאכת מכה בפטיש דישנם פרטים דכל זמן שאין מכוונים בפ"י אינו בגדר אינו מתכוין אלא שאינו בגדר מלאכה כלל כמבואר בהה"מ פ"ב מהלי' שבת ה"ב ובמג"א סי' שי"ח ס"ק ל"ו, ודין ק"י משם ומובן דאין זה דומה לנדון השכיח היום שדלתות בית נפתחות ע"י עין אלקטרי ע"י הנכנס לתוכו דבזה ודאי איכפת לי בתוצאה של כניסתו ואיסור, משא"כ העובר ברחוב גרידא בלי שום נחותא הנ"ל. שים לב בגרירה – הוא עושה מעשה גרירה ולכן נאסר, ואילו כאן הוא עושה מעשה "הליכה" ואגב ללא שום תוספת הדלקת האור. האם לשיטתו, כאשר כבר רגילים שכך עובדים דברים יש לאסור וכשיטת הר"ן בצד צבי ?

שו"ת שבט הלוי חלק ג סימן צז

בענין המורה שעות של יד שנתחדש היום כי ע"י תנועת הגוף דממילא של אדם שמלוּבש בו מוסיף והולך תמיד ומה שהיו עושים ע"י משיכת הגלגל נעשה מאליו בגוף הלוּבש, מהו ללכת בה בשבת. - ונבאר ג"כ דין הולדת תולעת המשי בסי' ש"ח סמ"ו ובתשובת הרשב"א ח"ד סי' ע"ד.

בענייני דאיכא לצדד להקל בה כיון דלא קעביד כלום ואינו מוסיף אף תנועה אחת מעשי הגוף למען ימשיך הלכת השעון וגם אינו מתכוון לכך אף דהוי פס"ר,

ואין לאסור מתשובת הרשב"א מובא בב"י או"ח סו"ס ש"ח ובשו"ע שם סמ"ו דאסור לשאת ולצאת בזרע התולעים שעושים משי תחת אצילי ידיו אב"א משום טלטול ואב"א משום שמוליד בחומו, וכ' במ"ב סוף סי' ש"ח שם דה"ט דאע"פ שאינו מתכוון לכך מ"מ פס"ר היא ומלאכת מחשבת, הרי אף על גב דהוא אינו עושה מאומה רק נושא זרע התולעים והגוף עושה את שלו מ"מ אסור, וא"כ לכאורה בנ"ד נמי !

אמנם לענ"ד אינו דומה דהתם ודאי פס"ר דניחא ל' הוא דהא לשם זה הוא נושא אותם דאל"כ איזה תועלת לצאת בדבר משונה כזה **משא"כ בהאי שעון דגם בלי תוספת התנועה של שבת הי' הולך עד מוצאי שבת, ואח"כ די בתנועה של מוצאי שבת ואילך, וא"כ הוי בשבת עכ"פ לא איכפת ל' בזה.**

ונהי דלכתחילה מחמירים כדעת התו"ס דלא כערך בס"י ש"כ וסוברים אנחנו דגם פס"ר דלא ניחא ל' אסור, מ"מ כאן במשיכת הגלגלים בשעון בלא"ה איכא מתירים לכתחלה דעת הפמ"א ח"ב סי' קכ"ב ודעמי, ונהי דאנו מחמירים בזה מכ"מ בשעה שהולך כבר בלא"ה אין בתוספת ההליכה של השעון רק איסור דרבנן כמש"כ באחרונים, והו"ל פס"ר בדרבנן דמקיל התה"ד סי' שי"ד, ואף על פי שלחלה מ"מ קיי"ל כמג"א דגם פס"ר בדרבנן אסור, מ"מ כיון דהכא איכא תרתי דרבנן וגם לא ניחא ל' וגם קרוב לשמוע דכל הפעולה בזה רק דרך גרמא דקיי"ל גרמא מותר.

אמנם בנ"ד בלא"ה מקום להתיר דהנה במה שהעתיק במ"ב הטעם בתשובת הרשב"א הנ"ל דלהכי אסור נשיאת ביצי תולעת המשי משום דאע"ג דאינו מתכוין הו"ל פס"ר - הנה ז"ל הרשב"א ח"ד סי' ע"ד - שאלה דרך הנשים לשאת תחת אציליהן הדבר שמתהווה המשי ממנו מי אסור בשבת לקיימו שם מי הוי אסור מלאכה שרשי פי' שהיא אחת מן המלאכות, ואף על פי שאינה מלאכה ממש מ"מ היא מלאכת מחשבת שעזר החום (הטבעי) ועוד שמוליד הזיעה התולעת - ובתשובה כ' הרשב"א דדברי רש"י שזכר בשאלה היינו במש"כ רש"י כתובות ס"ו ע"א לענין מלאכת האשה לבעלה שפעמים שהיא עושה ב' או ג' מלאכות בב"א וזכר רש"י גם חמום זרע תולעת המשי, מ"מ אין זה בגדר מלאכת שבת אלא בגדר מלאכת אשה לבעלה להרויח כשמירת קשואין שזכר רש"י שג"כ שאינו בגדר מלאכת שבת ומ"מ מסיים הרשב"א דבנדון השואל יש לאסור מ"מ דלא יהא אלא טלטול דטלטול הביצים יש לאסור, ועוד כי בודאי מילד בחומו ומלאכת מחשבת היא ואסורה ע"כ.

ודברי הרשב"א צריכים ביאור דבתחלה כ' דאין זה בגדר מלאכת שבת דר"ל דפעולה זו להוליד ע"י חום אין בה מסרך ל"ט מלאכות והיא פעולת היתר גמורה ושם מלאכה דעלה היא כמלאכת שמירת קשואין, ושוב כ' הרשב"א דכיון דמילד בחומו מלאכת מחשבת היא ואסורה, וזה מופלא דכיון דאינה בגדר מלאכות שבת מה אהני דהיא מלאכת מחשבת על דבר שאינה מלאכה כלל, וכיו"ב יש לדקדק בלשון השואל שכו' שאע"פ שאינו מלאכה ממש מ"מ היא מלאכת מחשבת.

אבל ביאור דבר זה ע"פ דברי הרשב"א עצמו סו"פ האורג דמייני ירושלמי דמותר לנעול בתחלה ביתו ע"מ לשמור ביתו וצבי בתוכו וכיון שהוא צריך לשמור ביתו אף על פי שע"י כך נצוד הצבי ממילא מותר ובלבד שלא יתכוין לשמור הצבי לבד, והר"ן תמה הרבה ע"ז דכל שהוא יודע שהצבי בתוכו גם אם אינו מתכוין אין לך פס"ר גדול מזה וחייב יעשה"ה ובארתי במק"א + לעיל סי' מ"א + דשיטת הרשב"א דיסוד גדול בדיני שבת דישנם ב' תנאים, האחד שתה"י מלאכה שאנו יכולים ליחסה לא' מל"ט מלאכות ושנית שתה"י מלאכת מחשבת לכל אחד משיטת התנאים כדאית להו, וזורה ורוח מסייע בב"ק סי' ע"א דחייב מטעם מלאכת מחשבת עכ"פ עשה זורה אלא שזאת צורת המלאכה, אבל נעילת דלת וכיו"ב היא פעולה מובהקת של היתר שאין לה שום יחס לצידה דעושים אותה בין שהצבי בבית או לא, ואין היות הצבי בבית מוסיף תוספת מלאכה על נעילת בית של היתר כלום, ולכן ס"ל להרשב"א דדוקא כשידע שהצבי בבית ונעל ביתו לשם צידה דאז החשיב נעילת דלת לפעולת צידה לבד, אבל אם נעל נעילת ביתו הרגילה לשמור ביתו הגם שידע שצבי בבית אין פעולת הנעילה מתיחסת כלל לצידה, וא"כ הגם שהיא פס"ר יש בה גדר מחשבה בלי מלאכה משא"כ חשב עלה בפירוש והארכתי בזה אכ"מ.

ואחרי יסוד זה ה"נ בנשיאת ביצי תולעת המשי שאין בה צורת מלאכה כלל וכלל וכמשי"כ הרשב"א בשאלה ובתשובה וכל זמן שלא מחשיב הדבר להדיא באמת אין כאן פעולה המתחסת לאחד ממלאכת איסור, אלא דאם מתכוין בפירוש להוליד ע"י החום והזיעה דאחשיב לה להוליד ע"י אז יש עכ"פ קצת פעולת מעשה המתחסת למחשבת איסור של הולדת תולעת המשי - וסוג מלאכה שמדובר בזה יראה דהוא מכה בפטיש כיון שגורם להוליד ולתקון דבר חדש וקרוב לשמוע שהוא רק מכה בפטיש דרבנן אולם למשי"כ ה"ט"ז או"ח סי' תק"ב דלהוליד אש יש בי איסור מן התורה והיינו מגדר מכה בפטיש כמשי"כ במק"א או"כ י"ל ה"נ בדין בתולעת המשי, אמנם עדין יש לעיין אם הנושאים דומים כיון דאינו מוליד מיד ורק גורם לפעולת הלידה שתבא מאילי אח"כ.

מ"מ יהי' איך שיהי' בהאי תולעת המשי נראה דמטעם מלאכת מחשבת אינו אסור להרשב"א אלא במתכוין לכך וכעין משי"כ בהה"מ פ"ב מה' שבת ה"ב לענין מכבה גחלת של מתכת דאם הוא מתכוין הרי זה מלאכה, ואם אינו מתכוין אף על פי שהוא פס"ר אינו מלאכה כלל בתולדה דמכה בפטיש כיו"ב, וכמו"כ כ' הה"מ שם פרק י' ה"יז לענין מפס מורסא יע"ש בסו"ד, וגם להר"ן אולי באיסור קל כזה מודה או לדידי' גם באינו מתכוין לכך כל שהיא פס"ר אסור, וה"נ במורה שעה הנזכר לא מבעי' לדעת הרשב"א דכיון דתנועת הידים הרגילה היא תנועת היתר מובהקת כל זמן שלא מחשב לה בפירוש ע"מ לנענע השעון ולגרום לו תנועתו אינו אסור אלא גם להר"ן היא רק פס"ר באיסור דרבנן בלא איכפת לי' כל זמן שאינו צריך לתנועה זאת כי הי' הולך בלא"ה.

מיהו בשבת הסמוך ליו"ט או ב' ימים טובים של ר"ה דלולא תנועתו כבר עמד מהליכתו (במשך) וא"כ שוב הו"ל פס"ר דניחא לי' לפי דברינו וכן אם לא הי' ערוך מערב שבת כדי ללכת במשך השבת לולא תנועתו, ועדיין צ"ע בזה, מ"מ בכל זאת אומר דהדעת נוטה כיון דבלא"ה יש מקילים להעריכו בשבת כמבואר בתשובת פנים מאירות ועיין פמ"ג סו"ס ש"ח, וע"ע בשאלת יעב"ץ ח"א סי' מ', ונהי דפשטות השו"ע סי' רנ"ב ס"ה וסי' של"ח ס"ג משמע דאסור להעריכו (ועיין במ"ב סי' של"ח ס"ק ט"ו ומשי"כ בתשובת תשורת שי ח"א סי' שכ"ו בסופו לתרץ דשאני שעון של משקולות לא הבנתי כלל) מ"מ בכה"ג שאינו מעריכו בידים רק נעשה מאליו ע"י תנועתו הרגילה אין בנו כח למחות ביד הנוהגים להקל בזה.

שו"ת שבט הלוי חלק י סימן ס (תשנ"ט)

הנה למשי"כ בעניי בכמה מקומות דאם אין אדם עושה שום פעולה של מלאכה דרך מעשה רק עומד והולך כדרכו וע"יז גם בלי דעתו וכוונתו נעשית יצירת מעשה מאליה כהדלקת נר או פתיחת דלת או כעין שהציע כ"ת אין בזה עכ"פ מלאכה דאורייתא כי התורה אסרה מלאכת מחשבת דהיינו פעולת מעשה ומחשבת, ולא מצינו כזה בל"ט מלאכות ותולדותיהם דמשכן ... אעפ"י שבדאי אסור מדרבנן, או"כ יש לצדד להשיטות דפס"ר בדרבנן מותר כאינו מתכוין סתם עיין או"ח סי' שי"ד במג"א ובפוסקים והארכתי בכ"ד. וגם כ"ז אם הכניסה וכיו"ב רק לצורך חולה או בקור חולים כהלכה (וכל זה כולי האי ואולי במקום דא"א דרך אחרת). ואם מי שמבקר חולה ואינו מכין כלל להפעיל ע"יז איזה הקרנה, והוי גם פס"ר דלא ניחא לי' עכ"פ לא איכפת לי' בדרבנן, אבל שיעשה תנועה במתכוין יראה לאסור בפשיטות, דגם אם נימא דאינו בגדר כתיבה הוא בגדר תיקון גמור, כעין יצירת שלהבת לדעת ה"ט"ז בהל' יום טוב סי' תק"ב ס"ק א'.

האם יש כאן "נסיגה" מהתשובה הקודמת בה התיר ללא סייג ?

אור ישראל, נז, מאמר הרב צבי אורטנר עמ' קפ"ב

ואני הקטן לא זכיתי בעניי לעמוד על סוף דעתו הרמה דמ"ש מהא דאיתא בסי' של"ו ס"ג מותר לילך ע"ג עשבים בין לחים בין יבשים כיון שאינו מתכוין לתלוש ובמשנ"ב שם ומשמע בגמ' שאפילו אם העשבים הם ארוכות והוא הולך יחף שהעשבים רגילים להיות נדבקים בין פרקי אצבעותיו אפ"ה מותר דלאו פס"ר הוא שיתלש ולכן אפי' אם יתלש אין איסור עליו כיון שהוא אינו מכין לזה. הרי בפי' מיללו דבריו דאפי' בסתם פעולה של צעידה אי הוי פס"ר שיתלש אסור ולכאורה הוי ממש היינו הך דהכא. וכן מסי' שט"ז ס"י דמותר לדרוס לפי תומו רק מזיקים ומשום דהוי מלשאצ"ל"ג וא"מ כמבואר שם במשנ"ב סקמ"ח. ועוד שם בסי"א מותר לדרוס לפי תומו ורק רק משום מאיסותא ועי"ש במשנ"ב סק"נ בשם תו"ש דאפ"ה רק משום דלא הוי פס"ר שרינן והלא בכל הנ"ל ליכא פעולה מיוחדת והוי ממש כעין ההולך ונדלק אור - ומ"מ אסור.

וגם לא ידעתי כוונתו בשוב דעת הר"ן, דבמה הוי נעילת הדלת טפי מעשה צידה. מאשר הליכה בהיתר כשע"ז נדלק האור, שניהם הינם פעולות הנעשות להיתר ולאיסור כסדרו ומאי חמירא היא מהאי, אתמהא. וה' יאיר עיני. שוב הראוני דאכן בחלק י' תשובה ס' שפתי אחרת מיללו וכתב דעכ"פ מיד איסור דרבנן לא יצאנו, ולא תהיר אלא במקום צורך ביקור חולה בבית החולים וכדו', ע"ש.

שאלת הרב הלפרין לכמה רבנים / עטרת שלמה ז' ועוד (הציטוט לקמן מבנין אב ד' יז) – מערכת למעברי חציה

...לאור זה עומדים הגורמים המוסמכים להתקין בקרוב בכל מעברי החציה, המועדים לפורענות רח"ל, מערכות איתות (אינדקציה), שיאותות בכל עת שהולך רגל עומד לחצות את הכביש, כדי שהנהגים יבחינו בכך ממרחק ויספיקו להאט ולעצור את רכבם מבעוד מועד. גורמים אלו פנו אלינו בנוגע להפעלת המערכות הללו בשבת ויו"ט, מאחר שמתעוררת שם כמובן בעיה הלכתית, שכל אדם שיעבור במעברי חציה אלו יפעיל את המערכת...

דרשנו שבכל 2 דקות תפעל המערכת אוטומטית מעצמה למשך כ - 10 שניות ללא שום השפעת אדם, בין אם יעמוד אדם בסמוך לה ובין אם לאו, ותאותת לנהגים כאילו הולך רגל חוצה את הכביש. כך שבמשך זמן זה שיצויין ע"י נורית סימון שתדלק במקביל יוכל כל מי שירצה בכך לחצות את הכביש בבטחה ללא שום השפעה כל - שהיא על המערכת. עובדה זו תובא לידיעת הולכי הרגל בשילוט ברור ומתאים, בכל מקום שתותקן בו מערכת שכזו, סמוך למעבר הולכי הרגל ולפני נקודת המעבר שבו משפיע האדם על המערכת, כי עם הפעלת נורית הסימון, אחת ל - 2 דקות, אפשר לחצות את הכביש בלא להשפיע כלל על המערכת. אמנם עדיין נותר עלינו לדאוג לכל אותם שלא ישימו לב לכך ולא יהיו מודעים לזאת. לשם כך הצענו לבנות את המערכת בשילוב כל התנאים והנימוקים הבאים:

א. המערכת תפעל ע"י פוטו צל, הפועל באמצעות פולסים ולא ע"י קרן אור קבועה, דהיינו שהמערכת תהיה אמורה לפעול כל הזמן, אלא שבכל מספר שניות מגיע פולס אור ומונע את הפעולה, וברגע שאדם עובר במעבר החציה הוא מסתיר וחוסם בדרכו את פולסי האור מלעבור לקולט, שכפי שנתבאר בספרנו מעשה וגרמא בהלכה ח"ד פ"ג ובעוד כ"מ שדין פעולה זו במניעת המניעה.

ב. בכל 20 שניות, בעת שמגיע פולס האור המונע את הפעולה, תפעל המערכת מעצמה והמאותת ידלק אוטומטית לחלקית שניה, וממילא כמעט כל פעולה שתבצע לאחר מכן ע"י מניעת המניעה תהיה רק בהמשכת מצב שכבר קיים.

ג. המערכת מתוכננת, כאמור, שבכל 2 דקות היא תפעל מעצמה ללא כל השפעת אדם, והוספנו עוד לדרוש שבתוך 2 הדקות, שבהן המערכת מושפעת ממעבר האדם, היא תפעל שוב מעצמה פעם נוספת למשך זמן קצרצר מקרי ולא קבוע, וע"ד שביארנו בשו"ת מעשה חשוב ח"א סימן י"ב לענין דלתות אוטומטיות, שמאחר שהדבר חוזר על עצמו באופן קבוע בכל 2 דקות דינו כמחצה על מחצה וכדמוכח מדברי המג"א סימן שד"מ סק"א שדין קבוע בזמן כדין קבוע דכמחצה על מחצה דמי, וממילא באינו מתכוון דינו כאינו פס"ר, ולכה"פ יש לדון בזה כספס"ר וספק ממש, וכמו שהארכנו שם, דמטעם זה לחודא היה מקום להקל עפ"י ד"ה ט"ז באו"ח סימן שט"ז סק"ג.

ד. דרשנו שהאור המופעל לא יהיה אור של פילמנט, שלפי כמה דיעות יש בזה משום הבערה דאורייתא (ע"י רמב"ם פ"ב מהלכות שבת ה"א ובהשגות הראב"ד שם ובמש"כ המג"א בסימן שי"ח סק"י), אלא יהיה זה אור ללא חום ולהט, שלפ"ד הבי"צ אין בזה אלא איסור מוליד דרבנן, וכך נקטו הרבה מן הפוסקים. אלא שגם לפ"ד הסוברים שבכל הפעלה חשמלית יש חשש איסור תורה הרי לפ"ד ה"ט"ז ע"פ בעה"ת (וכ"מ גם בדברי הרמב"ן במלחמות שבת מ"א:), וע"י בזה בשו"ע הרב סימן רע"ז בקו"א אות א' ובמ"ב שם סק"ז ובביאה"ל סימן שט"ז סק"ג ד"ה ולכן) גם באיסור תורה התירו בספס"ר, וכ"ש כשהספק הוא קבוע וכנ"ל. וע"י מה שהארכנו בזה בספר חימום מים בשבת פ"ז אות ד.

ה. עוד יש להוסיף ע"ז, דבשעה שאין שום רכב בסביבת המעבר חציה הרי פעולת המערכת לגבי האדם החוצה את כביש שבד"כ דינו כאינו מתכוון היא בגדר של לא איכפת ליה, ובאם יש מכוניות בסביבה הרי יש בזה חשש סכנה, וא"כ ה"ז לכה"פ כמקום פסידא (ולמעלה מזה, דהוי כהשבת גופו ממש), דגם לפי שיטת הרמ"א באו"ח סימן של"ד סכ"ב הותרה אפ"י גרמא האסורה (וע"י בדברי ה"ט"ז בסימן תקי"ד סוסק"ו שכתב דלא מצינו חבר לרבנו יואל - שהוא מקור דעת הרמ"א - בזה).

בצירוף כל הני טעמי נראה שיצאנו מכל בית מיחוש, והצלנו מידי מכשול את אותם שיעברו במעברי החציה הללו בלא להיות מודעים לאפשרות להמתין לזמן הקצוב שבו פועלת המערכת מעצמה ללא כל השפעת האדם (או לאפשרות לעבור סמוך לאדם אחר החוצה את הכביש). כדלהלן.

יש לציין שגם באם אדם עובר הבא אחריו באופן מידי לא ישפיע כלל על המערכת וגם זאת אפשרות לנצל.

חשוב ! האם לשיטת הרב וואזנר הנ"ל ניתן להתיר במקרה זה ? שים לב לחילוק

עטרת שלמה ז' עמ' נה תשובת הרב וואזנר

אמנם לאידך גיסא רוצה אני להוסיף גורם היתר בהלכה זאת שהוא עכ"פ שעת הדחק גדול והוא מה שכתבתי בעניי בכמ"ק הנלעני"ד שכל אלו מלאכת של הבערה וכיו"ב של היום הנעשות ע"י שאדם הולך כדרכו ואינו מוסיף שום פעולה מעשית להפעיל כנ"ד מערכת הנ"ל וכן שאר נדונים כיו"ב נהי דודאי יש עכ"פ איסור דרבנן בזה אם נתכוין לכך או גדר פס"ר בדניחא לי אבל איסור תורה לבי נוטה דלית ביי דמלאכת מחשבת שאסרה תורה כולל ב' פרטים מלאכה ומחשבת ז"א מעשה מלאכה ושתהא גם מלאכת מחשבת... ונהי דלהכלה אני מחמיר בעלמא אם בהליכה יש ודאות הדלקת נר או כיו"ב אע"פ שלא מוסיף שם מעשה או תנועה, אבל בצירוף כל הספניפים שכתב כבודו ודאי יש גם בזה סניף להקל עכ"פ בנידון דידן ובצירוף צורך רבים ומצוה מגדר ספק פיק נפש - ועד שנמצא עוד טוב נאחו בזה - למעם תועלת הרבים.

מה מתגלה בתשובה זו ביחס למקרה בו הוא רוצה ? (ולעיל למדנו את תשובת חלק הלוי - נכדו של הרב וואזנר).

תגובת הרב לוי יצחק הלפרין זצ"ל הלפרין לתשובת הרב וואזנר - עטרת שלמה ז' עמ' נז

במש"כ הגאון שליט"א לחדש שפעולה הולך כדרכו ואינו מוסיף בה שום פעולה מעשית אין בה משום איסור תורה, הנה צל"ע מאי שנא מהא דגורר אדם מטה וכסא וספסל, דאליבא דר"י אסור משום חורש (...). וגם אליבא דר"ש מותר רק משום שאינו מתכוין לעשות חריץ, ומה לי אם ע"י שהולך כדרכו הוא עושה חריץ או שהוא מפעיל הפעלה חשמלית. ואולי כוונתו משום דבהכ"ג הו"ל בדרך כלל מתעסק ואין בזה משום איסור תורה משום שאינו בכלל מלאכת מחשבת וע"ד שנתבאר בשו"ת רעק"א (ח"א סימן ח'), דכל מה דממעטין בשבת מטעם דמלאכת מחשבת אסרה תורה, אינה בכלל מלאכה.

תגובת הרב מנשה קליין זצ"ל לשיטת הרב וואזנר, שם עמ' ס':

ולפענ"ד לפום ריהטא צ"ע חדא ממכבה את הנר שאע"פ שאינו עושה מעשה בידים ממש אלא מכבה ברוח פיו ואפ"ה חייב. ולרש"י, דיבור בדיבור של חול נמי מה"ת (עין רש"י ע"ז דף ט"ו ד"ה כיון) ולהיראים והסמ"ג אמירה לעכו"ם אסור מדאורייתא וקצ"ע מכהן הנכנס בבית"ק, ובני הרה"ג מוה"ר עמרם שליט"א העיר מנזיר והוא בבית"ק נזיר י"ז ע"א וכתבו התוס' ד"ה אילימא דמתרין בו שלא ידור בו בנזיר ואם נדר לאו שיש בו מעשה הוא במה שאינו יוצא משם כשנודר בנזיר ויפה כיון. אלא דהרא"ש נדרים דף ד' ע"א ד"ה פליגי ס"ל דהו"ל לאו שאין בו מעשה...

וגם כי מה שהוסיף ידי"נ הגר"ש וואזנער שליט"א בסופו שכל אלו מלאכות של הבערה וכיו"ב הנעשות ע"י הילוך אדם כדרכו אינו מוסיף שום פעולה מעשית להפעיל הגם שודאי יש בה אסד"ב (=איסור דרבנן) אם נתכוין לכך, אסדא"ר ל"ל (איסורא דאורייתא לית לך), הנני דעתי נוטה להסכים לזה